

Ulkosuomalaisstrategian laatiminen vuosille 2022–2026

Sisäministeriö on tänään asettanut hankkeen, jonka tehtävänä on laatia Suomen ulkosuomalaisstrategia vuosille 2022–2026. Sisäministeriöllä on valtionhallinnossa ulkosuomalaisten asioita koordinoiva rooli, minkä vuoksi ohjelmaa tullaan valmistelemaan yhteistyössä asian kannalta keskeisten ministeriöiden ja muiden ulkosuomalaisten asioihin perehtyneiden tahojen kanssa. Uusi ulkosuomalaisstrategia toteuttaa Marinin hallitusohjelman yleisiä tavoitteita kestävästä kehityksestä sekä osallistamisen ja elinvoimaisuuden lisäämisestä.

Toimikausi

Hanke asetetaan ajalle 1.2.2021–31.12.2021.

Tausta

Suomen rajojen ulkopuolella asuu noin 300 000 Suomen kansalaista, joista noin 254 000:lla on äänioikeus. Suomen kansalaisten nettomaahanmuutto on ollut koko 2010-luvun miinuksella, mikä tarkoittaa, että maasta on muuttanut enemmän pois Suomen kansalaisia enemmän kuin tänne on palannut.

Esimerkiksi vuonna 2019 Suomesta muutti ulkomaille noin 10 000 kansalaista ja palasi noin 8 500. Lukuvuonna 2018-2019 lähes 10 000 nuorta oli suorittamassa ulkomaille koko tutkintoa, näistä 9 000 oli korkeakouluopiskelijoita. Työeläkkeen saajia ulkomaille oleskelee noin 35 000. Vuosittain tilapäisesti toista tuhatta perhettä lapsineen muuttaa ulkomaille, tilapäisyys kestää keskimäärin kolme vuotta. Ensisijaisesti suomalaiset muuttavat Ruotsiin, Britanniaan, Saksaan, USA:han ja Espanjaan.

Tilastotietojen mukaan vuosi 2020 tekee merkittävän poikkeuksen vuosikautia jatkuneeseen tilanteeseen; jo ennen vuoden loppua suomalaisten nettomuutto takaisin kotimaahan on lähes 1 500 henkilön verran plussan puolella. Paluuhaluihin on vaikuttanut ensisijaisesti maailmanlaajuinen koronapandemia ja se että Suomi on pystynyt pitämään taudin hyvin hallinnassa verrattuna moniin muihin maihin. Myöskään fyysisellä sijainnilla työn teon kannalta ei ole enää niin suurta merkitystä kuin aiemmin. Yhä yleisempää on monipaikkaisuus, asuminen ja/ tai työn tekeminen kahdessa tai useammassa maassa.

Ulkosuomalaisten kannalta tärkeitä asioita ovat mm. kansalaisuusasiat ja kansalaispalvelut, äänestäminen sekä muut vaikutus- ja osallistumismahdollisuudet, Suomi-koulut, suomen kielen ja kulttuurin ylläpitäminen maailmalla, paluun tukeminen erityisesti työllisyysasioissa sekä asiantuntijuuden tarjoaminen suomalaisyritysten käyttöön asuinmaassa.

Päätös

SM212788

01.02.2021

00.01.05.00

SMDno-2021-95

Tavoitteet

Hankkeessa laaditaan ulkosuomalaisstrategia vuosille 2022–2026. Sen on tarkoitus olla aiempaa ulkosuomalaispoliittista ohjelmaa (2017–2021) strategisempi ja joustavampi niin, että se pystyy vastaamaan jatkuvasti muuttuvan ulkosuomalaisuuden haasteisiin mm. digitalisaation keinoin. Tarkoitus on lähestyä teemaa ilmiöperusteisesti huomioiden sen jatkuva muutostila, mahdolliset lainsäädäntötarpeet ja tulevaisuuden haasteet. Kestävän kehityksen periaatteet huomioidaan uuden strategian luomisen kaikissa vaiheissa.

Syytä on myös tarkastella ja tarvittaessa päivittää käytössä olevat termit (ulkosuomalaisuus, paluumuutto) ja vahvistaa toimenpiteitä, joilla kaikki palaamisesta kiinnostuneet kansalaiset mahdollisine ulkomaalaisine puolisoineen ja lapsineen voivat asettua Suomeen sujuvasti ja tuetusti. Tärkeätä on myös arvioida uudenlaisia ja mm. teemakohtaisia ulkosuomalaisten vaikuttamis- ja osallistumiskanavia ja foorumeita maa- ja paikkakuntakohtaisten ohella.

Hankkeessa kutsutaan koolle ja kuullaan laajasti keskeisiä asiantuntijatahoja ja tutkitaan muiden maiden malleja liittyen tapaan järjestää maailmalla oleskelevien kansalaistensa asioita. Hankkeen alussa Aalto-yliopisto laatii selvityksen, jonka pohjalta strategiaa lähdetään rakentamaan osallistavalla ja kestävä kehityksen periaatteita noudattavalla tavalla. Hankkeessa hyödynnetään keväällä 2021 valmistuvan suuren ulkosuomalaiskyselyn tuloksia ja osallistetaan kesällä 2021 etäyhteyksillä järjestettävä ulkosuomalaisparlamentti strategian valmisteluun. Strategia viimeistellään vuoden loppuun mennessä.

Organisointi

Hanke toteutetaan sisäministeriön maahanmuutto-osaston johdolla. Hankkeen vastuuhenkilönä toimii Marja Avonius. Palvelumuotoilija Mariana Salgado osallistuu hankkeen toteutukseen. Hankkeeseen kutsutaan Suomi-Seura ry:n ja Siirtolaisuusinstituutin lisäksi edustajat ulkoministeriöstä, opetus- ja kulttuuriministeriöstä, oikeusministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä työ- ja elinkeinoministeriöstä. Hankkeen valmistelussa kuullaan eri sidosryhmiä, mm. ulkosuomalaisten yhteisöjä ja elinkeinoelämän edustajia, mahdollisimman laajan asiantuntemuksen varmistamiseksi.

Kustannukset ja rahoitus

Hanke valmistellaan virkatyönä. Valmisteluun osallistuville ei makseta erillisiä korvauksia. Hankkeen muut mahdolliset kustannukset maksetaan määrärahojen puitteissa sisäministeriön toimintamenoista. Aalto-yliopiston kanssa tehtävän yhteistyön kustannukset maksaa ORSI (Orchestrating for Systemic Impact) -tutkimushanke, jonka rahoitus tulee Suomen Akatemialta.

Osastopäällikkö, ylijohtaja Minna Hulkkonen

Maahanmuuttojohtaja Tuomo Kurri

Päätös

SM212788

00.01.05.00

01.02.2021

SMDno-2021-95

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Sisäministeriö 01.02.2021 klo 09:21. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Oikeusministeriö
Ulkoministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Maahanmuuttovirasto
Suomi-Seura ry
Siirtolaisuusinstituutti

Tiedoksi

Sisäministeri Ohisalo
Valtiosihteeri Parviainen
Erityisavustaja Laaksonen
Kansliapäällikkö Pimiä
SM Viestintä
SM Maahanmuutto-osasto